

Úrnapja

Mk 14,12–16.22–26

Oltáriszentség

Az Úrnapja az Oltáriszentség tiszteletének reformáció utáni formájával kapcsolatos. Nagycsütörtök az Oltáriszentség születésének napja, de az Egyház gyásza nem engedi meg, hogy ezt a titkot méltóképpen ünnepeljük. 1255-ben Cornilloni Juliánna látomásai alapján Róbert lüttichi püspök rendelte el ezt az ünnepet. IV. Orbán pápa 1264-ben bullát adott ki, mellyel elrendelte az Úrnapját (latinul: Corpus Domini). Ugyanakkor megbízta Aquinói Szent Tamást, hogy az ünnep számára sajátos liturgikus szöveget szerkesszen, Így írta meg az Angyali Mester a nap csodálatos Lauda Sion kezdetű szekvenciáját: „Színében bor és kenyérnek (Jel csak ez de más a lényeg) / Drága nagy jók rejlenek. / VÉR bár a bor, test az étel, / Egy is Krisztus, semmi kétely! / Két szín Őt nem osztja meg.” (Sík Sándor fordítása) IV. Orbán pápa halála miatt az Úrnapja ünneplése csak később vált egyetemessé. A miséhez tartozó körmenet Kölnben alakult ki a 13–14. században. Az ünnep a keresztény Eucharisztia-tisztelet elmélyítésére szolgált.

A húsvéti ünnepet Niszán 15-én ülték, de ezzel párhuzamosan ünnepelték a kovásztalan kenyerek egyhetes ünnepét. Jézus, amikor a maga pászka ünnepét megülte, akkor azt galileai naptár szerint tette Jeruzsálemben. Ezen az ünnepen jelentette be szenvedésének és halálának elkerülhetetlenségét. Ma is vita tárgyát képezi, hogy amikor az Eucharisziát alapította, a pászka vacsorának a szertartását változtatta meg, vagy saját rítust alapított. Annyi biztos, hogy ebből a korból a pászka vacsoráról, amely este kezdődött és legalább éjfélig tartott, nem maradt fenn pontos szertartási leírás. Amit tudunk, az a Talmudból származik, és néhány száz évvel későbbi, és jó okunk van feltételezni, hogy a párhuzamosan kialakult keresztény gyakorlatra is reflektált. Például az a tilalom, hogy a „kehelyre és a kenyérre nem mondunk semmit” – figyelmeztet a zsidó szerző.

A keresztény közösségekben azonban nem Jézus pászka ünnepét ismételték, hanem egy keresztény szertartást. A pászkát ugyanis csak évente egyszer, a „kenyértörést” pedig hetenként, vasárnaponként, a feltámadás napján ismételték, a keresztény közösségekben és keresztény házakban, ezt erősíti meg az első korintusi levél

11. fejezetében a 23-tól 26-ig terjedő vers, amely megőrizte szavainak az „átváltoztatás” szavainak legősibb verzióját. Ezeket a szavakat nem hangolták össze a szinoptikusok, mert az Eucharisztia létesítésével kapcsolatos rendelkezések csak fokozatosan alakultak ki. De azt el kell mondanunk, hogy ez lett a legsajátosabb keresztény ünnep. Ez különítette el a zsidókat a keresztényektől, a zsinagógái szertartást a keresztény áldozati összejöveteltől. Az Oltáriszentségben Jézus jelenlétét tisztelni, az Újszövetség szertartását ünnepelni a legsajátosabb keresztény ünnep lett.

A reformáció vitái már nem ennek a szövegnek a vitái, hanem Jézus jelenlétének formáiról a kenyér és a bor színe alatt. A katolikus „transzszubsztanciáció” (átlényegülés) tanát, amely az Oltáriszentségi Jézus tiszteletét külön imádás formájában is szorgalmazta, a reformátorok fokozatosan emlékvacsorává silányították. A szentségi rész mellett azonban fontos szerepet kapott az igeliturgia, a Szentírást olvasó az igéből is táplálkozó hívő oktatása. Tizennégy századon keresztül őrizték az Eucharisztia hagyományát és csak utána kezdtek vitatkozni azon, hogyan is értelmezzék. Az Eucharisztia vétele tiszta lelkiállapotban, gyónás után a katolikus keresztény lelkiélet fontos eleme lett. A hívők úgy érezték, akkor kapcsolódnak az Egyházhoz és egymáshoz, ha magukhoz veszik az Oltáriszentséget, azaz áldoznak. Az utolsó vacsorán Krisztus testének és vérének megosztása új szövetséget létesített, és az apostolokat a vétellel Krisztus tagjaivá avatta.

Az Eucharisztia tisztelete és a katolikus egyház léte elválaszthatatlan egymástól. Ez azt jelenti, hogy nem tudunk elképzelni olyan Egyházat, amelyben a közösséget csupán az ige teremti meg, sem olyat, amelyben a hívőket csak baráti közösség kapcsol egybe. Ezek szükségesek, de nem elégséges feltételei a katolikus egyház és közösség felfogásnak. A Krisztussal egyesült tagok a hármas kötődés – Krisztus, Egyház, testvéri együttérzés – alapján tartoznak egybe.

Az emeleti terem imája

Uram, minden léptünket elkíséred útmutatásoddal, Köszönöm, hogy szíved legfőbb vágya velünk elkölteni a húsvéti vacsorát. Aldalak téged, aki vendéglátó és vendég, bárány, kenyér és bor egyaránt vagy. Add szívünkbe a vágyat, hogy a te országod borát akarjuk inni, s dicséreted új énekét zengjük általa. Amen.